

КЫРГЫЗ АДАБИЯТ ПРЕДМЕТИ БОЮНЧА
2016-2017-ОКУУ ЖЫЛЫНА КАРАТА
МУГАЛИМДЕРДИН АВГУСТ КЕҢЕШМЕСИНЕ СУНУШТАР
(Окутуу орус, өзбек, тажик тилдеринде
жүргүзүлгөн мектептер үчүн)

Жалпы маселелер

Кыргызстан эгемендүү мамлекет катары таанылгандан кийин бул мамлекеттин түпкү элинин тилин, тарыхын билүү, адабиятын окуу – өлкөдө жашаган, иштеген ар бир атуулдун жарандык милдети жана парзы.

Окутуу орус, өзбек, тажик тилдеринде жүргүзүлгөн мектептер үчүн кыргыз адабияты предметинин чоң проблемалары бар: алар окуу китептеринин деңгээли, методикалык колдонмолордун жоктугу, адистердин жетишсиздиги ж.б., демек, бул багытта мугалимдердин Август кеңешмесинде пикирлешүүлөр да жандуу жана пайдалуу болот деп эсептейбиз.

Ал эми мамлекеттик тилди өздөштүрүү мамлекеттин түпкү элинин адабиятын окуп-үйрөнүү менен байланышат. Кыргызстандагы улуттар аралык достук мамилелерди чыңдоодо, эл ичинде чагымчыларды жаштардын түшүнбөстүк кылып ээрчип кетүүсүнөн, айрым диний-радикалдык агымдардын азгыруусунан сактап, түз жолго багыштап, туура таалим-тарбия берүүдө кыргыз адабияты предметинин ролу жана мааниси өтө жогору.

Адабиятты окутууда мугалимдер көркөм тексттин ички маңызын ачып, ошол чыгармадагы сүрөттөлгөн эл башынан өткөн турмушту, кыйынчылык күндөрдү, ошол кездеги улуттардын бири-бирине жардамдашкан учурларын, алардын руханий баатырдыгын көрсөтүп бериши керек.

Адабият сабагы аркылуу балдарды улуттар ынтымагына тарбиялоонун маселелерин көтөрүп чыгышып, интернационализм, достук, ынтымак темаларында, ошондой эле бирөөнүн мүлкүнө кол салбоо, мамлекеттик жайлар кол тийбес ыйык жерлер экендигин адабий чыгармалардын мисалында кандайча түшүндүрүлүшү керектиги мугалимдердин методикалык секцияларында талкууланууга тийиш.

Кыргыз адабияты окутуу мамлекеттик эмес тилде жүргүзүлгөн мектептерде, негизинен, жергиликтүү элдин салтын, маданиятын, тарыхый басып өткөн жолун, элдик ишенимдерин үйрөтүү менен, эң башкысы, мамлекеттик тилди практика жүзүндө колдонууга түрткү берет. Кыргыз адабияты предмети – практикада кыргыз тилин колдонууга, жазуу жана оозеки кеп маданиятын өстүрүүгө жардам берүүнүн башкы сыноо аянтчасы, тилдик билимин турмушта көрсөтүүнүн жакшы мүмкүнчүлүгү.

Демек, кыргыз адабияты сабагын окуп-үйрөнүүнү колдоо, Мамлекеттик тил мыйзамын турмушка ашыруу боюнча иш-чараларды аткарууга көмөктөшүү, анын кадыр-баркын көтөрүү экендиги талашсыз.

Окутуу орус тилинде жүргүзүлгөн мектептер (класстар) үчүн педагогика илимдеринин доктору, профессор Абдыкерим Муратовдун жетекчилигинде түзүлгөн программа негизги программа болуп эсептелет, окуу китептери жана окуучулар үчүн ар кандай сынак тапшырмалары ушул нормативдик документтин негизинде даярдалат (Аталган программа Кыргыз билим берүү академиясы тарабынан басылып чыккан). Бул программанын негизинде сынакка коюлган окуу китептери чыгып жатат.

Окуу планында азырынча өзгөрүүлөр болгон жок. Быйылкы окуу жылында КРнын Билим берүү жана илим министрлиги тарабынан бекитилген окуу планына жараша окуу орус, өзбек жана тажик тилдеринде жүргүзүлгөн мектептерде кыргыз адабияты предмети 5-класстан 11-класска чейин жумасына 1 сааттан окутулат.

***Окуу орус, өзбек жана тажик тилдеринде жүргүзүлгөн
мектептердин 5-11-класстары үчүн 2015-2016-окуу жылында сунуш
кылынуучу “Кыргыз адабияты” окуу китептердин тизмеси***

1. Окутуу орус тилинде жүргүзүлгөн мектептердин 5-11-класстар үчүн сунуш кылынуучу “Кыргыз адабияты” окуу китептери:

5-класс: Кыргыз адабияты (авторлору: Мусаев А., Үсөналиев Т.), Бишкек, 2012

6-класс: Кыргыз адабияты, (автору: Үсөналиев Т., Мусаев А.), Бишкек, 2006

7-класс: Кыргыз адабияты (авторлору: Оморова А., Султанбекова Б.), Бишкек, 2012

8-класс: Кыргыз адабияты (авторлору: Жаркынбаева М., Исакова Д.), Бишкек, 2012

9-класс: Кыргыз адабияты (авторлору: Оморова А., Досматова Д.), Бишкек, 2012

10-класс: Кыргыз адабияты (авторлору: Жээнтаева К., Исаева В.), Бишкек, 2012

11-класс: Кыргыз адабияты (авторлору: Ботбаева К., Исакова Д.), Бишкек, 2012

2. Окутуу өзбек тилинде жүргүзүлгөн мектептердин 5-11- класстар үчүн сунуш кылынуучу “Кыргыз адабияты” окуу китептери:

5-класс: Кыргыз адабияты (автору: Момуналиева С.), Бишкек, 2004

6-класс: Кыргыз адабияты, (автору: Момуналиева С.), Бишкек, 2008

7-класс: Кыргыз адабияты (автору: Момуналиева С.), Бишкек, 2012

8-класс: Кыргыз адабияты (автору: Момуналиева С.), Бишкек, 2012

9-класс: Кыргыз адабияты (автору: Момуналиева С.), Бишкек, 2012

Окутуу тажик тилинде жүргүзүлгөн мектептердин 5-11-класстары “Кыргыз адабияты” окуу китептери даярдала электигине байланыштуу

окутуу орус, өзбек тилдеринде жарык көргөн окуу китептери менен окушат.

Өзбек, тажик мектептериндеги кыргыз адабияты предметинин мазмуну, программа, окуу китептери боюнча ой-сунуштар кеңири талкууланып, алар түзүүчүлөргө, авторлорго, методисттерге жеткирилсе деген ойдобуз. Ошол эле кезде окутуу өзбек, тажик тилдеринде жүргүзүлгөн мектептерде кыргыз адабиятын окутуу өзүнчө өзгөчөлүктөргө ээ, ал өзгөчөлүктөр атайын илимий-методикалык багытта талкуулоону талап кылат.

Айта кете турган дагы бир жагдай – «Себат» кыргыз-түрк лицейлеринин окутуу орус тилинде жүргүзүлгөн класстары үчүн 7,8,9,10,11-класстарынын окуу китептерин, видеофильмдерин, компакт-дисктерин пайдаланышса болот, алар сабагыңыздарды үзүрлүү кылууга жардам берер эле деп ойлойбуз.

Август кеңешмелеринде окутуу мамлекеттик тилде жүргүзүлбөгөн мектептерде кыргыз адабиятын окутуу боюнча секциялык иштерде төмөнкү маселелердин тегерегинде талкуу жүргүзүшсө туура болот деп эсептейбиз:

- Жалпы республикалык тестирлөө адабият сабагына кандай таасир этти, азыркы окуу программаларынын жана окуу китептеринин абалы кандай, программалар менен окуу китептери дал келеби?

- кыргыз адабияты предметин окутууда интерактивдүү усулдарды колдонуу, жаңы жана эффективдүү ыкмаларды иштеп чыгуу жана аларды өздөштүрүү, предметти гумандаштыруу жана интеграциялоо проблемалары;

- Бүгүнкү кыргыз мектептерин бүтүрүп жаткандардын сүйлөө жана жазуу маданияты талапка жооп береби? (Азыркы окуучулардын арасынан эне тилинде так жана таза сүйлөгөн чечендер чыкпай жаткандыгы, дил баяндарды балдарыбыздын көпчүлүгү жаза албай жатышы сыяктуу көйгөйлөр) Ушулардын себептерин жалпы өлкөнүн масштабында изилдеп көрүү маселелери;

- орус жана өзбек мектептери үчүн түзүлгөн окуу китептеринин абалы, алардын сапатын жакшыртууга карата сунуштар;

- кыргыз адабиятын окутуу аркылуу этнолингвистикалык, этномаданий билим берүүнүн жолдору;

- кыргыз адабияты сабагындагы сөздүк жумуштары, аларды жүргүзүүдөгү иш тажрыйбалар;

- окутуу кыргыз эмес тилдерде жүргүзүлгөн мектептердин кыргыз адабияты мугалимдеринин алдыңкы иш тажрыйбалары;

- кыргыз адабиятынын материалдары аркылуу достукка, ынтымакка, Ата Журтту сүйүүгө тарбиялоо жолдорун биргелешип издөө;

- кыргыз адабияты сабагында техникалык каражаттарды, көргөзмөлүүлүктү пайдалануунун усулдары, сабакты инновациялоонун маселелери ж.б.

Жалпы эле орус, өзбек, тажик тилдеринде окутуу жүргүзүлгөн мектептерде кыргыз адабиятын үйрөтүүнүн маселелери боюнча сунуш-пикирлериңиздер болсо биз менен кабарлашыңыздар.

Биздин дарегибиз:

Бишкек шаары, Эркиндик гүлбагы-25,
Кыргыз билим берүү академиясы

Электрондук дарек: bashredaktor@mail.ru
aba.kg73@mail.ru

Даярдагандар:

А.Ж.Муратов,
педагогика илимдеринин доктору, профессор,
Б.А.Абдухамидова,
педагогика илимдеринин кандидаты, доцент